

Μια Ωδή για την κρίση

Γράφει ο **Αντώνης Παπαγιάννης**

Εδώ και μερικά χρόνια η 'κρίση' έχει γίνει καθημερινό άκουσμα, συνώνυμη της εθνικής τραγωδίας και καταστροφής. Ωστόσο, συνήθως περιορίζουμε το νόημά της σε οικονομικά μεγέθη (τόσα χρωστάμε, τόσα θα μας 'κόψουν', τόσα χρόνια θα πληρώνουμε κ.τ.λ.), και δεν σκεφτόμαστε βαθύτερα.

Ακόμη και η έκφραση 'κρίση αξιών', που κάθε τόσο ακούγεται από πολλούς, περνάει μάλλον επιπόλαια από τα αυτιά και το νου μας, χωρίς να της δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή και σημασία.

Ρωσική εικόνα του 16ου αι.

Δεν σκέφτονταν όμως όλοι και πάντοτε τόσο επιπόλαια. Κρίσεις πέρασαν πολλοί λαοί και σε πολλές εποχές. Και υπήρχαν κάποιοι άνθρωποι ανάμεσά τους που έβλεπαν πιο πέρα από τα ορατά στοιχεία, αντιλαμβάνονταν την ουσία των πραγμάτων και των φαινομένων, και εντόπιζαν τα αίτιά τους στην πραγματική βάση: την απιστία και την ανυπακοή προς τον Θεό.

Κλασικό παράδειγμα: ο 'λαός του Θεού', που στην Παλαιά Διαθήκη ταυτιζόταν με τον Ισραηλιτικό λαό, ενώ μετά την Πεντηκοστή και τη ίδρυση της Εκκλησίας έλαβε υπερεθνικές και παγκόσμιες διαστάσεις.

Οι 'κρίσεις' που γνώρισε ο Ισραήλ στην Π. Διαθήκη ξεκινούσαν πάντα από επεισόδια αποστασίας και απομάκρυνσης από τον αληθινό 'Θεόν των πατέρων', και λύνονταν όταν ο λαός ξανάβρισκε την πίστη του και στρεφόταν προς αυτόν. Μια από τις πιο ζόρικες 'κρίσεις' ήταν η πολύχρονη αιχμαλωσία στη Βαβυλώνα, στην εποχή του Ναβουχοδονόσορ.

Τον καιρό της αιχμαλωσίας αυτής ο λαός δεν είχε ούτε πολιτική ούτε στρατιωτική ούτε θρησκευτική ηγεσία: ήταν απόλυτα σκλάβος και υποχείριος σε ειδωλολάτρες. Και όμως, παρά την έλλειψη

επίσημης αρχηγίας και καθοδήγησης, μερικοί εκλεκτοί άνθρωποι συνέχιζαν να πιστεύουν και να μη προσκυνούν τα είδωλα.

Η ιστορία του Προφήτη Δανιήλ και των Τριών Παίδων είναι γνωστή. Ο Αζαρίας, ο Ανανίας και ο Μισαήλ ρίχνονται δεμένοι στην κάμνο του πυρός διότι αρνούνται να υπακούσουν στο 'έκνοον πρόσταγμα τυράννου δυσσεβούς' και να προσκυνήσουν την χρυσή εικόνα του. Κι ενώ οι φλόγες υψώνονται 49 πήχες, όπως μας λέει το προφητικό βιβλίο, ο Αζαρίας απευθύνει προς τον αληθινό Θεό μέσα από τη φωτιά την παρακάτω προσευχή, που διασώζεται ως η εβδόμη βιβλική ωδή και διαβάζεται το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου στον Εσπερινό του Πάσχα. Στη συνέχεια παρατίθεται σε ελεύθερη απόδοση:

Έυλογημένος είσαι, Κύριε, Θεέ των πατέρων μας, και επαινετό και δοξασμένο το όνομά σου στους αιώνες. Διότι είσαι δίκαιος σε όλα όσα μας έκανες, και όλα τα έργα σου είναι αληθινά, και ίσιοι οι δρόμοι σου, και όλες οι κρίσεις σου αληθινές.

Κι αληθινές αποφάσεις έβγαλες σε όλα όσα έφερες πάνω μας και πάνω στην αγία πόλη Ιερουσαλήμ, διότι με αλήθεια και κρίση τα έφερες πάνω μας, για τις αμαρτίες μας.

Διότι αμαρτήσαμε και ανομήσαμε με το να απομακρυνθούμε από σένα, και αμαρτήσαμε σε όλα, και δεν ακούσαμε τις εντολές σου, ούτε τις φυλάξαμε, ούτε κάναμε όπως μας πρόσταξες ώστε να ευοδωθούν τα έργα μας.

Και όλα όσα μας έκανες, και όλα όσα μας επέφερες, με αληθινή κρίση τα έκανες. Και μας παρέδωσες σε χέρια εχθρών ανόμων και αποστατών, και σε βασιλιά άδικο και πονηρότατο σε όλη την γη. Και τώρα, δεν μπορούμε να ανοίξουμε καν το στόμα μας, γίναμε ντροπή και κατασχύνη στους δούλους σου και σε όσους σε σέβονται.

Μη μας αφήσεις να χαθούμε ολοκληρωτικά για το άγιο όνομά σου, και μην ακυρώσεις την διαθήκη σου, και μην αποσύρεις το έλεός σου από μας, για χάρη του αγαπημένου σου Αβραάμ, και του δούλου σου Ισαάκ, και του εκλεκτού σου Ισραήλ, στους οποίους είπες ότι θα πληθύνεις τους απογόνους τους σαν τα άστρα στον ουρανό και σαν την άμμο στις ακροθαλασσιές.

Διότι, Δέσποτα, γίναμε μικρότεροι απ' όλα τα έθνη και είμαστε κατώτεροι σε όλη τη γη σήμερα για τις αμαρτίες μας. Και δεν υπάρχει τον καιρό αυτό άρχοντας και προφήτης και ηγέτης, ούτε ολοκαύτωμα, ούτε θυσία, ούτε προσφορά, ούτε θυμίαμα, ούτε τόπος να προσφέρουμε θυσία μπροστά σου και να βρούμε έλεος.

Όμως ας γίνουμε δεκτοί με συντριβή ψυχής και με πνεύμα ταπείνωσης. Σαν ολοκαύτωμα από κριούς και τάυρους και σαν μυριάδες παχιά αρνιά, έτσι ας γίνει ευπρόσδεκτη η θυσία μας μπροστά σου σήμερα, κι ας μας συμφιλιώσει μαζί σου, διότι εκείνοι που έχουν πεποιθήση σε σένα δεν νιώθουν ντροπή. Και τώρα εξακολουθούμε με όλη μας την καρδιά και σε φοβόμαστε, και αποζητούμε το πρόσωπό σου: μη μας καταντροπιάσεις, αλλά κάνε σε μας σύμφωνα με την επιείκειά σου και το πλήθος του ελέους σου.

Γλίτωσέ μας με τα θαυμαστά σου έργα, και ανάδειξε ένδοξο το όνομά σου, Κύριε. Και ας κατασχυνθούν όσοι θέλουν το κακό των δούλων σου, και ας πέσουν ντροπιασμένοι από κάθε δύναμη, και η εξουσία τους ας συντριβεί.

Και ας αναγνωρίσουν ότι συ είσαι Κύριος και μόνος Θεός και ένδοξος σε όλη την οικουμένη'.

Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη φαντασία για να μεταφέρει κανείς τα λόγια της ωδής αυτής από τον έκτο αιώνα προ Χριστού στον εικοστό πρώτο μετά Χριστόν, και από την Βαβυλώνα στη σύγχρονη Ελλάδα. Οι αναλογίες είναι σαφείς και ολοφάνερες. Η κρίση που διανύουμε δεν προέκυψε τυχαία ή αυτόματα.

Πολλές και ποικίλες είναι οι ρίζες της: αποστασία από τον Θεό και τις παραδοσιακές αξίες μας, άρνηση της ιστορίας και της πίστης μας, κατάλυση κάθε έννοιας ιεραρχίας, α-νοησία, προχειρότητα, ανευθυνότητα, ασυνεννοησία, διχόνοια, πελατειακή λογική, απληστία, επίδειξη, νεοπλουτισμός, χυδαιότητα λόγου και βίου, σπατάλη, ιδιοτέλεια, απανθρωπία, ειδωλολατρία.

Η προσεκτική ανάγνωση της εβδόμης ωδής μπορεί να μας βοηθήσει σε μια βαθύτερη κατανόηση της κατάστασης που αντιμετωπίζουμε ως λαός και ως έθνος, αλλά και σε συνειδητοποίηση και αναζήτηση της λύσης στην σωστή κατεύθυνση: τη στροφή μας προς 'το Φως το αληθινόν'.

Πρόκειται για μια προσευχή με διαχρονική αξία, ιδιαίτερα επίκαιρη και διδακτική στις μέρες μας.

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό 'Χριστός & Κόσμος' 2012, τ. 41)

πηγή: [Αντίφωνο](#)